

SYSTEM FEUDALNY i LENNY

Feudalizm – system społeczno – polityczny, który wykształcił się w IX – XII wieku, rozpowszechniony w średniowiecznej Europie, w którym wykształciła się zależność między panami feudalnymi (system lenny) oraz zależność między chłopem a panem feudalnym (system feudalny).

1. System feudalny jest to zależność między chłopem a panem feudalnym.

a) przyczyny – w państwie Franków w wojsku służyli tylko wolni chłopci, których stać było na zakup wyposażenia (np. broń). Często kilku chłopów składało się na wyposażenie jednego z nich. W zamian za to, że wyruszał on na wyprawę reszta obrabiała jego pole. Z czasem wykształcił się podział pracy: chłopci uprawiali ziemię, rycerz ochraniał ich i walczył w ich obronie. Ziemia stała się własnością rycerza, a chłopci zaczęli ją od niego dzierżawić.

b) **system feudalny polegał na** tym, że rycerz (właściciel ziemi = feudał) dzierżawił ziemię chłopom i się nimi opiekował. Chłopci w zamian za to byli zobowiązani do uiszczania renty feudalnej czyli opłaty. Znamy trzy formy renty feudalnej:

- **danina** – renta naturalna – chłop płacił zbożem, zwierzętami itp.
- **pańszczyzna** – renta odrobkowa – chłop w zamian za ziemię pracował na ziemi feudała. Wysokość pańszczyzny zmieniała się. Początkowo przepracowywano kilka dni w roku, pod koniec średniowiecza, kilka dni w tygodniu.
- **czynsz** – opłata w pieniądzu.

Panem feudalnym mógł być tak człowiek świecki jak i duchowny. Jeżeli feudałem był Kościół nadanie ziemi chłopom w zamian za czynsz i pańszczyznę określano nazwą **prekaria**.

c) znaczenie systemu feudalnego było olbrzymie. Spowodował on znaczną hierarchizację społeczeństwa. Poddanymi króla nie byli już tylko wolni mężczyźni (kmiecie). Wykształciła się drabina feudalna, u podstaw której leżała praca chłopca na rzecz feudała. To feudałowie dostępowali wszystkich zaszczytów, pełnili urzędy. Z czasem wolność chłopca została tak ograniczona, że nie mógł on nawet opuścić ziemi, a władzę sądową nad nim przejął feudał.

2. System lenny jest to zależność między panami feudalnymi.

a) przyczyny wykształcenia – duże znaczenie w państwie Franków zaczęli uzyskiwać rycerze, duchowni, których władca obdarowywał dobrami ziemskimi by ich wyróżnić lub wynagrodzić. Nadanie ziemi było formą nagrody lub zapłatą za pełnienie określonych funkcji, urzędów. Z biegiem lat pozycja feudałów w państwie stała się bardzo zróżnicowana. Ciągłe wojny, wewnętrzne niepokoje sprawiały, iż szukano sposobów by się zabezpieczyć. Skutkiem było właśnie zawieranie sojuszy między feudałami, z których potężniejszy stawał się seniorem, a słabszy wasalem.

b) **system lenny polegał na** tym, że senior brał pod opiekę słabszego wasala, który składał mu hołd lenny. Podczas hołdu wasal przysięgał seniorowi wierność, pomoc wojskową i służenie radą. W zamian za hołd senior brał w opiekę wasala i nadawał mu majątek zwany lennem (lenno = ziemia). Początkowo umowa była kilkuletnia, później dożywotnia.

c) drabina lenna – schemat – system zależności lennych między feudałami. Na czele drabiny stał suzeren = król, a na samym dole wasale niższego rzędu. We Francji wykształciła się zasada, że „wasal mego wasala nie jest moim wasalem” co doprowadziło do walk wewnętrznych i anarchii. W Anglii istniała zasada, że „wasal mego wasala jest moim wasalem” - pełnię władzy w państwie miał więc najwyższy senior czyli król.

d) wykształcenie się własności prywatnej – król mógł nakładać na ziemię immunitet, który sprawiał że ziemia stawała się prywatną własnością feudała. **Immunitet** – przywilej, który wyłączał daną ziemię spod władzy sądowej i skarbowej króla / księcia.